

Hét verhaal...

Een handleiding voor het vieren van een messiaanse Sederavond

En Hij zei tegen hen: 'Ik heb er vurig naar verlangd dit Pascha met u te eten, voordat ik ga lijden' (Lucas 22:15)

Inleiding

De sedermaaltijd is de belangrijkste maaltijd in de Joodse traditie. Maar deze viering is meer dan een maaltijd alleen. Door de jaren heen is er onder de Joden een liturgie, een handleiding ontstaan die beschrijft hoe deze avond gevierd dient te worden (de "Haggada"). Het woord Haggada betekent letterlijk 'de vertelling', of 'het verhaal'. Als christenen kunnen we veel leren van deze vertelling, door de rijkdom en de diepte die erin verborgen zit.

Als je je gaat verdiepen in de vorm, in de rituelen en in de symbolen van de sedermaaltijd, is het verwonderlijk hoeveel verwijzingen naar Jesjoea (de Hebreeuwse naam van Jezus) erin verwerkt zijn. Veel dubbele betekenissen dus. Dit is niet vreemd, aangezien Pesach een voorafschaduwing is van 'Pasen', het offer dat Yeshua bracht toen Hij stierf aan het kruis. Een voorbeeld is, dat de Afikoman (een volledig Joodse traditie en van oudsher het hoogtepunt van de sedermaaltijd) een onmiskenbare verwijzing is naar Jesjoea.

Jesjoea zelf benadrukte vlak voor Zijn sterven dat de Seder gevierd moest blijven worden. "Doe dit tot Mijn gedachtenis" (Lucas 22 vers 19).

Vorbereiding

Allereerst heb je een aantal producten nodig. Het is ook handig om deze Haggada bij de hand te houden.

Zet het volgende op je boodschappenlijstje:

Een fles wijn traditioneel wordt een zoete rode wijn gebruikt. Voor kinderen of mensen die geen alcohol gebruiken kan de wijn vervangen worden door druivensap.

Een pak matses De matses worden een aantal keer tijdens de maaltijd gebruikt, als vuistregel is één matse per persoon genoeg.

Geraspte mierikswortel Mierikswortel is niet altijd makkelijk vers te vinden. Als het echt niet mogelijk is, zijn er in veel supermarkten potjes geraspte mierikswortel op azijn te koop.

Eén Lamsbotje (per tafel) Je kan tijdens de maaltijd een lamskoteletje of lamsrack eten. Of als je het een keer eet, kun je het lamsbotje uitkoken en bewaren tot aan de Sedermaaltijd. Mocht je toch geen lamsbotje kunnen vinden, dan kun je ook een kippenbotje gebruiken.

Charoset Dit is een mengsel van appels, noten en wijn. Het lekkerst is om de charoset een dag van tevoren te maken, zodat de smaken goed in kunnen

trekken. Online zijn er veel verschillende recepten te vinden en je kan allerlei variaties maken. Dit is wel de basis:

Ingrediënten:

- Appels
- Walnoten
- Honing
- Kaneel
- Wijn (zoete witte of rode wijn)

Schil de appels en ontdoe ze van het klokhuis. Snij de appels in fijne blokjes. Meng de appels met noten, honing, kaneel en wijn. Laat het geheel een nachtje in de koelkast intrekken.

Een stukje radijs of mierikswortel (één per tafel)

Een ei (of gedeelte van een ei) per persoon

Een klein bosje peterselie per persoon

Dit zijn de ingrediënten die je minimaal nodig hebt voor de 'officiële' sedermaaltijd. Echter, dit is niet genoeg om echt lekker van te kunnen eten. Omdat het een feestelijke avond is, bereid je daarom ook een 'normale' maaltijd voor. Traditioneel wordt matsesballen soep geserveerd. Maar je bent vrij om een lekkere maaltijd te bedenken waar iedereen blij van wordt!

Verder: de sedermaaltijd vraagt veel (voor)leeswerk. Het is raadzaam een leider aan te wijzen die de Haggada volgt, de tijd een beetje in de gaten houdt en die zorgt dat de aanwezigen begrijpen wat er gebeurt. De leider kan ook af en toe tijd maken voor een vraag of gesprek(je) of voor een moment van reflectie. Om niet de leider al het woord te laten doen, is het mooi om ook één of meerdere lezers aan te wijzen, die de Bijbelgedeelten tijdens de Haggada kunnen voorlezen.

Bespreek dit even voordat de avond begint!

We gaan nu verder met de voorbereiding van de tafel.

De sedertafel

Traditioneel wordt de sedertafel uitgebreid en sfeervol gedekt. Er zijn gezinnen die de tafel versieren met hele 'doortocht door de Rode zee' taferelen.

Voor het vieren van de sedermaaltijd volgens deze Haggada heb je tenminste de volgende onderdelen op tafel nodig (naast de benodigdheden voor de 'gewone' maaltijd):

Het middelpunt van de sedertafel vormt het sederbord. Op dit bord vind je de 6 onderdelen van de sederschotel. Er zijn veel prachtig versierde officiële sederborden in omloop. Mocht je niet een officieel sederbord tot je beschikking hebben dan kun je een groot bord gebruiken, met zes kleinere schaaltjes, waar de verschillende onderdelen in geplaatst kunnen worden. Je kan ook één bord per persoon klaar maken.

De onderdelen van het sederbord:

Karpas (= peterselie), doet denken aan de lente. Het wordt gedoopt in water met zout, als herinnering aan de tranen in Egypte, maar ook om te beseffen: ons leven is niet altijd makkelijk. Verder herinnert de peterselie aan de bundel hysop die gebruikt werd om de deurposten in te smeren met bloed van het Pesach lam. Van de peterselie heb je één klein takje per persoon nodig.

Zeroah (= een bot van een lam), Het botje herinnert aan het lam dat geslacht werd in de nacht van de Exodus, maar ook elk jaar sinds die tijd tot de verwoesting van de tempel. Eén botje per tafel is voldoende.

Bayzah (= een ei, hard gekookt en daarna gebraden), als symbool voor het nieuwe leven. Denk hierbij ook aan Jesjoea, die als Pesachlam geslacht werd maar hierna opstond uit de dood. Het ei wordt ook vaak gedoopt in het zoute water als herinnering aan de tranen in Egypte, maar ook aan de tranen van Jesjoea in de hof van Getsémane. Door iedereen aan tafel wordt een (stukje) ei gegeten. Als er op het bord niet genoeg plek is voor de benodigde (stukjes) ei kan er een extra schaaltje met eieren naast het bord gezet worden.

Maror (= bittere kruiden), vaak geraspte mierikswortel, vanwege de bitterheid van de slavernij in Egypte, maar ook vanwege het bittere lijden van Jesjoea. Ongeveer twee theelepels geraspte mierikswortel per persoon is voldoende

Chazeret (= rauwe hele mierikswortel, maar ook wel radijs, ook een bitter kruid), als het jong is, is het zoet met zachte bladeren, later wordt het hard en bitter. Zoals de houding van de Egyptenaren: eerst zoet tegen de vaders, later hard en bitter tegen de kinderen Israëls. Eén radijsje per tafel is voldoende, de radijs wordt straks alleen omhooggehouden (niet gegeten).

Charoset (= zoet) De zoetheid van het gerecht staat voor het geluk na de bevrijding uit Egypte en onze bevrijding van de vloek van de zonde door Jesjoea, terwijl de kleur doet denken aan klei en aan de stenen en het cement uit de slaventijd in Egypte. Ieder eet een hapje charoset (bij ons is iedereen zo dol op de charoset, dat ik een hele bak naast de sederschotel maak!).

Zet verder een schaaltje zout water op tafel (waar de peterselie in gedoopt kan worden). Een kommetje water waar je een theelepel zout in oplost is prima.

Servetten: Je hebt een groot servet nodig om de matses in te wikkelen (zie verderop de instructie*). Verder heeft ieder een klein wit servet nodig om wijn op te druppelen tijdens de maaltijd. Tenslotte is er één wit servet nodig om de Afikoman in te wikkelen (deze instructie volgt verderop in de Haggada zelf).

* De matseshoes: Er worden drie matses verpakt in een groot servet, dit is de matseshoes. Van vierkante matses kun je drie halve matses gebruiken, deze passen dan goed in een groot servet. Vouw een servet zodanig om de matses dat de drie matses op elkaar liggen en afgescheiden van elkaar zijn door het servet. Je kan één matseshoes per persoon maken of samen één matseshoes gebruiken.

Zet een grotere kom met water en een theedoek op tafel voor het wassen van de handen.

Laatste voorbereidingen

Zet twee kaarsen op tafel en zorg dat je een aansteker of lucifers bij de hand hebt.

Bedenk een kleine prijs voor de vinder van de Afikoman.

Dek tenslotte de tafel voor één persoon extra, dit is het bord voor Elia!

Tip: We gaan tijdens de sedermaaltijd vier keer een glas wijn inschenken, dus schenk niet te veel in! En voor kinderen kun je natuurlijk druivensap gebruiken.

Tip: De maaltijd eten vindt ergens tegen het einde van de liturgie plaats. Je zou voor het starten van met de liturgie vast met een soepje of ander voorafje kunnen beginnen.

Dan zijn we nu klaar voor de eigenlijke liturgie: de Haggada!

De Haggada

1. Zoeken naar zuurdesem	8
2. De kaarsen aansteken	9
3. De eerste Beker	11
4. Het wassen van de handen	13
5. Peterselie	14
6. Breken van de middelste matse	155
7. De tweede beker	177
8. Het indopen van de matse	211
9. Het Offer	233
10. Het diner	244
11. De Afikoman	255
12. De derde beker	26
13. De Beker van Elia	27
14. De vierde beker	28
15. Volgend jaar in Jeruzalem	29

Legenda bij de Haggada

De normale, zwarte tekst (links uitgelijnd) wordt voorgelezen door de leider

De cursieve tekst rechts op de pagina wordt opgezegd door een voorlezer, dit kan een vaste lezer zijn of deze kan rouleren

De blauwe cursieve dikgedrukte tekst wordt gezamenlijk (hard op) gelezen

[Tussen rechte haakjes staan instructies die uitgevoerd worden]

(Tussen gewone haakjes staan Bijbelteksten of andere tips)

1. Zoeken naar zuurdesem

Vorbereiding van ons hart voor het feest van Pascha

We zingen eerst het lied Hine Ma Tov (Psalm 133)

Normaal gesproken starten de voorbereidingen enkele dagen vóór het Paasfeest en ruimt men alle gist thuis op. Uiteindelijk wordt er een ceremonieel onderzoek gedaan met een kaars en een veer. Al het voedsel dat gist bevat, wordt verbrand in de ochtend voordat het Pascha begint. Het bevel van God aan Israël was heel strikt:

¹⁵Dan moeten jullie zeven dagen lang brood zonder gist eten. Op de eerste dag van die week moet je alle gist in je huis weggooien. Wie nog iets eet met gist erin, mag niet meer bij het volk van Israël horen. (Exodus 12 vers 15)

Gist is een symbool van zonde. Door gist rijst het brood en wordt het luchtig. Dit staat symbool voor opgeblazen en trots zijn. Gist vermenigvuldigt zichzelf ook in brood. Bij zonde gebeurt dit ook, van het een komt het andere.

Waar heb jij nog zonde in je leven? We zijn even stil en denken erover na.

2. De kaarsen aansteken

De tegenwoordigheid van de Heer verwelkomen

We blazen eerst de sjofar.

[Steek de twee kaarsen aan]

(Traditioneel wordt dit door de moeder van het gezin gedaan)

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech haOlam, asher kid'shanu b'mitzvotav,
b'damo shel Yeshua w'tsivanu l'hiot or l'goi-iem

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van de wereld, U die ons heeft geheiligd door het bloed van Jesjoea en ons heeft opgedragen om een licht voor de wereld te zijn.

¹²Jesjoea dan sprak opnieuw tot hen en zei: Ik ben het Licht der wereld; wie Mij volgt, zal beslist niet in de duisternis wandelen, maar zal het licht van het leven hebben. (Johannes 8 vers 12)

Jesjoea, we verwelkomen u hier vanavond bij ons om samen het feest met ons te vieren! We hebben deze avond speciaal apart gezet voor U. Laat Uw licht over ons schijnen.

Mag het vuur van Uw glorie vanavond in ons midden zijn! Moge Uw aanwezigheid ook aanwezig zijn in elke Joodse woning deze avond terwijl zij deze maaltijd over U vieren! Openbaar Uw licht en Uw waarheid aan hen!

De vier bekers

We gaan vanavond in totaal van 4 bekers drinken, om te denken aan de vier beloftes van 'Ik zal'

De eerste Beker is de beker van heiliging

Ik zal je weghalen van onder het juk van de Egyptenaren (Exodus 6:5a)

De tweede Beker is de beker van verlossing

Ik zal je bevrijden van slaven voor hen te zijn (Exodus 6:5b)

De derde Beker is de beker van de dankzegging

Ik zal je verlossen met een uitgestrekte arm en met krachtige daden van oordeel (Exodus 6:5c)

De vierde Beker is de Beker van de aanbidding

Ik zal een God voor u zijn en u zult een volk voor Mij zijn (Exodus 6:6)

In de Bijbel is wijn een symbool van vreugde. Dus deze vier bekers die we vanavond zullen drinken, drukken een viervoudige vreugde uit over de volledige verlossing door de Heer. Halleluja!

We zingen nu Opwekking lied 573

3. De eerste Beker

de Beker van heiliging

[Iedereen schenkt voor de eerste keer wijn in zijn glas (1/3 vol)]

Door de uittocht uit Egypte heeft God de natie Israël voor altijd apart gezet om een heilig volk voor Hem te zijn door het bloed van een lam.

Vanavond kunnen de niet-Joden die in Jesjoea geloven zich samen met Gods volk Israël verheugen in dit feest. De scheidingsmuur wordt afgebroken. We verheugen ons gezamenlijk over Gods grote redding.

¹⁴En toen het uur gekomen was, ging Hij aan tafel aanliggen, en de twaalf apostelen met Hem. ¹⁵En Hij zei tegen hen: Ik heb er vurig naar verlangd dit Pascha met u te eten, voordat Ik ga lijden. ¹⁶Want Ik zeg u dat Ik daar zeker niet meer van zal eten, totdat het vervuld is in het Koninkrijk van God. ¹⁷En nadat Hij een drinkbeker genomen had en gedankt had, zei Hij: Neem deze en deel hem onder elkaar. ¹⁸Want Ik zeg u dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het Koninkrijk van God gekomen is. (Lucas 22 vers 14 tot 18)

We doen allemaal wat Jesjoea deed in de bovenzaal, Laten we de eerste beker omhoogheffen, de Kiddoes, en de Eeuwige onze God danken.

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech haolam, boree pri hagafen.

Gezegend bent U, onze eeuwige God, Koning van het heelal, Schepper van de vrucht van de wijnstok. Gezegend bent U, onze eeuwige God, Koning van het heelal, die ons heeft gekozen uit alle volken, en ons heeft verheven boven alle talen, en ons heeft geheiligd door Zijn geboden. En U hebt ons uit liefde gegeven, o onze eeuwige God, sabbatten voor rust, bestemde tijden voor blijdschap, feesten en seizoenen van vreugde; deze dag van het Feest der Ongezuurde Broden, het seizoen van onze Vrijheid in liefde, een heilige samenkomst, als een herinnering aan het vertrek uit Egypte en een herinnering aan het offer van Jesjoea de Messias voor ons; want U hebt ons uitverkoren, en ons geheiligd boven alle volken, en Uw heilige bestemde tijden die U ons heeft doen erven in liefde en gunst in vreugde en blijdschap. Gezegend bent U, Eeuwige, die het Pascha, Israël en de Gemeenschap van de Messias heiligt. Amen!

Laten we allemaal de beker drinken terwijl we leunen op de linkerarm.

[Ieder drinkt zijn glas leeg leunend op de linkerarm]

De Bijbel zegt over Israël:

*³Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken;
en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend
worden. (Genesis 12 vers 3)*

Laten we Israël vanavond zegenen tijdens hun allerheiligste nacht en laten we
allemaal drie keer zeggen: O HERE, red uw volk, het overblijfsel van Israël!

O HEERE, red uw volk, het overblijfsel van Israël!

HEERE, red uw volk, het overblijfsel van Israël!

HEERE, red uw volk, het overblijfsel van Israël!

4. Het wassen van de handen

Dienen aan elkaar (URCHATZ)

In Psalm 24 lezen we

⁴Wie rein is van handen en zuiver van hart, wie zijn ziel niet opheft tot wat vals is, en niet bedrieglijk zweert. (Psalm 24 vers 4)

Het volgende deel van het paasmaal is de Urchatz, het wassen van de handen. Dit deel van de Seder is een symbolische handeling in navolging van de priester die zijn handen en voeten in het wasbekken moest wassen voordat hij de offers bracht, of het Heilige der Heiligen binnenging. Het was in deze tijd tijdens het Pascha dat Jesjoea de voeten wassen van zijn discipelen.

We lezen in het evangelie van Johannes

³En Jezus stond op van de maaltijd, legde Zijn kleren af, nam een linnen doek en deed die om Zijn middel. ⁵Daarna goot Hij water in de waskom en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek die Hij om Zijn middel had.

(Johannes 13 vers 3 t/m 5)

We volgen het voorbeeld dat Jesjoea ons gaf en dienen elkaar door de kom water voor de persoon naast je aan je linkerkant vast te houden, terwijl de ander de handen wast. Dan reik je de handdoek aan terwijl je de persoon zegent en voor hem of haar bidt.

Baruch ata Adonai Eloheinu, melech haolam, asher kid'shanu b'mitzvotav v'tzivanu `al netilat yadayim.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, die ons geheiligd heeft met zijn geboden en ons bevolen heeft de handen te wassen

[Ieder wast zijn handen in de kom] - ivm de tijd, zal enkel de leiding dit doen.

5. Peterselie

Nieuw leven uit tranen

De wijn is rood van kleur en staat voor het bloed van het paaslam. De peterselie staat voor het lenteseizoen, met nieuw leven uit de dood. Het is ook een symbool van de hysop, die werd gebruikt om het bloed van het paaslam op de deurposten en de bovendorpel van de Joodse huizen in Egypte te plaatsen. Het zoute water vertegenwoordigt de tranen die in Egypte zijn gevallen vanwege het lijden. Tranen maakten deel uit van het verlossingsverhaal in Egypte en dat zal ook zo zijn in de laatste dagen.

We gaan nu de peterselie in het zoute water onderdompelen en ons herinneren aan het nieuwe leven dat is voortgekomen uit het lijden in Egypte en laten we samen de zegen uitspreken.

[Iedereen neemt een takje van de peterselie en doopt het in het zoute water.]

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melekh ha`olam, bo're p'ri ha'adama.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, die de vrucht schept uit de aarde.

[Ieder eet de peterselie op]

⁉Ú hebt mijn omzwervingen geteld; doe mijn tranen in Uw kruik.

Staan zij niet in Uw register? (Psalm 56 vers 9)

Geen enkel ander volk heeft zo geleden als het Joodse volk. Een generatie geleden, tijdens de Shoa (of *holocaust*) werden zes en een half miljoen Joden vermoord in het midden van het 'christelijke' Europa. Vandaag de dag zijn Joden weer het doelwit van pesterij, uitsluiting of zelfs aanslagen. Nieuw antisemitisme steekt in Europa en in de VS de kop op en in Israel vinden regelmatig islamitische terreuraanslagen plaats.

Laten we nu de Here God om tranen van mededogen vragen, voor het Joodse volk - zoals Jesjoea over Jeruzalem weende en om bescherming vroeg.

In Jesjoea's naam zegenen wij het Joodse volk en bidden we dat ze Jesjoea, Hun verlosser mogen leren kennen!

6. Breken van de middelste matse

Jesjoea die voor de wereld is gebroken (YACHATZ)

Na de verwoesting van de tempel in Jeruzalem in 70 na Christus, konden geen Pascha-lammeren meer worden geofferd. Toen nam het Joodse volk, als vervanging voor de lammeren, het breken van de middelste matse aan als onderdeel van de sedermaaltijd en zo werd dit een wijdverspreide gewoonte onder de vroege gelovigen.

Er zijn drie matses in deze hoeshoes die interessant genoeg 'de eenheid' wordt genoemd. De middelste wordt doormidden gebroken, daarvan wordt één helft (het grootste stuk) weggeborgen en wordt later aan het einde van de Seder teruggevonden - als het belangrijkste onderdeel van de maaltijd. Deze verborgen helft van de middelste matse wordt de 'Afikoman' genoemd. Het is het enige Griekse woord dat wordt gebruikt tijdens deze ceremonie. Het woord betekent letterlijk: *Ik kom!*

[Haal de middelste matse uit de matseshoes en houdt deze omhoog]

De matse moet volgens het rabbijnse decreet van vandaag, gestreept zijn.

De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is er voor ons genezing gekomen. (Jesaja 53 vers 5b)

Kijk vervolgens hoe de matse is doorboord is.

Maar hij werd doorboord voor onze overtredingen, hij werd verpletterd voor onze ongerechtigheden. (Jesaja 53 vers 5a)

De matse is ongezuurd brood - brood zonder gist waardoor het plat blijft. Gist staat symbool voor zonde.

Men heeft Zijn graf bij de goddelozen gesteld, en Hij is bij de rijke in Zijn dood geweest, omdat Hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in Zijn mond geweest is. (Jesaja 53 vers 9)

De matse wordt ook 'het brood der verdrukking' genoemd. Zie de donkere brandvlekken op de matse van het bakken in de oven.

Voorwaar, onze ziekten heeft Hij op Zich genomen, onze smarten heeft Hij gedragen. Wij hielden Hem echter voor een geplaagde, door God geslagen en verdrukt. (Jesaja 53 vers 4)

Tenslotte is de matse doormidden gebroken [breek de matse doormidden], zoals het lichaam van Jesjoea voor ons gebroken werd.

[De grotere helft is dan de Afikoman, wikkel deze in een wit servet. Verstop de Afikoman (zonder dat de kinderen het zien!)]

Dank u Jesjoea dat u voor ons aan het kruis gestorven bent!

We zingen lied 470

7. De tweede beker

Het verhaal vertellen

Laten we nu de tweede beker inschenken (1/3), maar drink hem nog niet! Dit is de beker van bevrijding. Deze beker wordt ook 'de beker van de plagen' genoemd.

[Ieder schenkt voor de tweede keer wijn in zijn glas]

Voordat we deze beker drinken, heeft de jongste in ons gezelschap nog vier vragen en vertellen we het verhaal vertellen van de bevrijding uit Egypte.

De vier vragen

(De jongste persoon stelt nu de vier vragen aan de leider)

Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?

Normaal, op alle andere avonden mogen we gegist en ongegist eten, waarom vanavond alleen matses?

We waren slaven in Egypte onder Farao en onze God bracht ons hieruit met een machtige hand en een uitgestrekte arm. Als God ons niet had verlost, zouden we vandaag nog steeds slaven zijn in Egypte. Deze maaltijd is een verhaal van Gods liefde en rechtvaardigheid en zorg voor allen die arm en onderdrukt zijn. De matse herinnert ons aan de haast waarin onze voorouders Egypte verlieten. Er was geen tijd om het deeg te laten rijzen.

De matses herinneren ons er ook aan hoe de Messias snel zal terugkeren voor onze bevrijding, als een dief in de nacht en we proberen een heilig leven te leiden, klaar voor Zijn komst.

Normaal op alle andere avonden mogen we allerlei groenten eten, waarom vanavond uitsluitend maror (bittere kruiden)?

De bittere kruiden, de maror, herinneren ons aan de bitterheid van de slavernij. Wij herinneren ons hoe we slaven van de zonde waren, voordat Jesjoea ons bevrijdde.

Normaal op alle andere avonden dopen we niks in, waarom vanavond tweemaal?

We dopen deze avond twee keer, namelijk eerst in zout water als een teken van onze tranen, en ten tweede in de charoet, het zoete appelmengsel, om de smaak van bitterheid op smaak te brengen met de zoetheid van hoop in God.

En we herinneren ons dat Jesjoea onze tranen in vreugde heeft veranderd en ons een eeuwige hoop heeft gegeven.

Normaal op alle andere avonden mogen we leunend of rechtop zittend eten, waarom vanavond alleen leunend?

Leunend is een symbool van een vrije man die vrij kan eten. Jesjoea heeft ons inderdaad bevrijd door Zijn bloed. Door Hem te vertrouwen zijn we daarom dan ook veilig!

Het verhaal van de exodus

We vertellen het verhaal van de Exodus over Gods machtige daden. Om een vreselijke hongersnood te voorkomen, leidde God, door Jozef onze voorouders naar het land Egypte om voedsel te vinden. Vele jaren later stond er een Farao op in Egypte die Jozef niet kende. Hij onderdrukte de kinderen van Israël en dwong hen tot slavernij. Vanuit de brandende braamstruik riep God Mozes om de Exodus (uittocht) van Zijn volk te leiden. Er kwamen vele plagen over de Egyptenaren om hen te dwingen Israël te laten gaan.

Uiteindelijk, na tien grote plagen, stond Farao de mensen vrijheid toe. Hij was tot dan toe steeds van gedachten veranderd. Het was slechts de dood van de eerstgeborene van de zonen van Egypte die definitieve bevrijding bracht.

Het was in deze tijd dat de Paschamaaltijd (of Pesach) werd gegeten. God zelf ging de huizen van de Israëlieten voorbij en doodde hun eerstgeborene niet als Hij het bloed van de Pascha-lammeren op de deurposten zag. Tijdens onze maaltijd moeten we ons die nacht en het gevaar van onze eerstgeborene voorstellen alsof we er zelf bij waren. God ging voorbij vanwege het geofferde lam, maar de zonen van Egypte werden getroffen.

God is ook ons voorbijgegaan en heeft ons bevrijd van Zijn oordeel door het Paaslam, het offer van onze Messias Jesjoea.

Hoewel Farao het volk liet gaan, veranderde hij nog een keer van gedachten. Hij stuurde zijn legers om onze voorouders terug te brengen in slavernij. Het was toen dat God de Rode zee opende zodat Israël kon passeren. Farao's mannen volgden, maar verdronken toen de wateren terugkeerden en zich boven hen sloten. De uittocht uit Egypte was compleet; Israël was vrij.

We zijn nu vrij door deze Exodus wat ook staat voor de uittocht uit de slavernij van de zonde, dankzij onze Messias Jesjoea.

De tien plagen

We weten dat de plagen de nederlaag inhielden van de valse goden van Egypte. De plagen staan namelijk allemaal voor afgoden. Met iedere plaag trof

God niet alleen de Egyptenaren zelf, maar maakte Hij ook duidelijk dat hun afgoden niets voorstelden. Zo werden ze ontmaskerd, ze waren bedoeld om Egypte te beschermen tegen plagen, maar God vernederde ze juist.

We denken terug aan de plagen en daar zijn we wel verdrietig om. We zullen nu een vinger in de wijn dopen en een druppel op onze servetten morsen voor elke plaag.

[Iedereen laat bij elke plaag een druppel op zijn servet vallen (licht spetteren mag ook) en spreekt de plaag gezamenlijk uit:]

Bloed

Kikkers

Muggen

Steekvliegen

Veepest

Zweren

Hagel

Sprinkhanen

Duisternis

Dood van de eerstgeborene

Tegenwoordig zijn er ook plagen...

We zingen Dayenu

[Neem een moment om met elkaar te praten over hedendaagse plagen en hoe we mogen vertrouwen dat God ons beschermt.]

Wanneer Ik de hemel sluit, zodat er geen regen valt, of wanneer Ik de sprinkhaan gebied om het land te verslinden, of wanneer Ik pest onder Mijn volk zend,

en Mijn volk, waarover Mijn Naam is uitgeroepen, in ootmoed buigt en bidt, en zij Mijn aangezicht zoeken, en zij zich bekeren van hun slechte wegen, dan zal Ik vanuit de hemel horen, hun zonden vergeven en hun land genezen. (2 Kronieken 7 vers 13 en 14)

we zingen Opwekking 773

De drie symbolen van Pesach

[Houd een stuk matse omhoog] Ongezuurde broden herinneren ons eraan dat de voorouders van de Israëliërs haastig uit Egypte zijn vertrokken. Het deeg had geen tijd om te rijzen.

[Houd het radijsje of de mierikswortel omhoog] Bittere kruiden herinneren aan de bitterheid van de slavernij in Egypte,

[Houd het lamsbotje omhoog] Dit bot herinnert ons aan het lam waarvan het bloed de kinderen van Israël beschermde tegen de dood van de eerstgeborenen, die over de Egyptenaren kwam.

Wie is voor ons het lam?

Wij die vertrouwen hebben in Jesjoea, de Messias, geloven dat Hij het Lam van God is, ons Pascha. Net als de oude Israëlieten weten we dat het God zelf was, die de uiteindelijke verlossing bereikte over zonde en dood. God zelf neemt de zonde van de wereld weg door Jesjoea.

Sinds de Tempel in Jeruzalem er niet meer staat, mogen er geen lammeren meer geofferd worden tijdens het Pascha omdat de Bijbel verbiedt dat dit ergens anders wordt gedaan. Dit bot [til het botje op] herinnert ons aan het offerlam.

Toen Jesjoea stierf, als het Lam van God, tijdens het Pascha om 3 uur 's middags, was dat precies de tijd dat de paaslammers in de tempel werden geslacht. Zo werd de Heer Jesjoea zelf het offerlam, en vervulde daarmee volledig het ingestelde ritueel.

Laten we de Heer samen prijzen voor zijn grote redding en de tweede beker drinken - de Beker van Bevrijding!

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech ha'olam, boree pri hagafen.

Gezegend bent U, Heer onze God, Koning van het heelal, die de vrucht van de wijnstok heeft geschapen.

[Iedereen drinkt de tweede beker leeg terwijl we leunen op onze linkerarm]

8. Het indopen van de matse

Door veel lijden (KORECH)

[Breek nu stukken matse uit de matsehoes en deel ze uit]

We hebben gehoord over de drie symbolen van Pesach. De drie matses weerspiegelen deze symbolen en worden de 'eenheid' genoemd. Laten we nu van de matse eten.

Baruch ata Adonai Eloheinu, melech ha'olam, hamotzi lechem min ha'aretz.

Gezegend bent u, Heer, onze God, Koning van het heelal, die brood uit de aarde voortbrengt.

[Iedereen eet het stukje matse.]

[Deel direct een nieuw stukje matse uit.]

Zoals het in de Bijbel wordt bevolen, laten we ons de bitterheid van de slavernij in Egypte herinneren door het eten van de maror, de bittere kruiden / radijs.

We herinneren ons ook de bitterheid die Jesjoea geproefd heeft voor onze verlossing door pijn, marteling en dood.

[Iedereen belegt zijn matse met de geraspte mierikswortel.]

Baruch ata Adonai Eloheinu, melech ha'olam, hamotzi lechem min ha'aretz.

Gezegend bent u, Heer, onze God, Koning van het heelal, die brood uit de aarde voortbrengt.

[Iedereen eet de belegde matses]

[Deel dit keer twee stukjes matse per persoon uit]

De charoet, het zoete appelmengsel, heeft dezelfde kleur als de stenen die de Israëlieten voor Farao maakten. Het herinnert ons eraan dat vanwege de hoop die we in God hebben dat het bitterste lijden in iets zoets kan worden veranderd.

We maken nu een sandwich met de maror en de charoet: ieder neemt stukje matse en belegt het met de geraspte mierikswortel, het bittere kruid. Ieder neemt dan nog een stuk matse en beleg het met de Charoet. Combineer beide stukjes in een sandwich.

Baruch ata Adonai Eloheinu, melech ha'olam, hamotzi lechem min ha'aretz.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, die brood uit de aarde voortbrengt.

[Iedereen eet zijn sandwich op]

We zingen Kadosh

[Deel de (stukjes) ei uit]

Het gekookte ei herinnert ons aan de tempel in Jeruzalem en het vrijwillige vredesoffer, de 'Hagigah' genaamd, die op de tweede dag van Pesach werd gegeven. Het herinnert ons aan Jesjoea die vrijwillig zijn leven afgelegd heeft en ons vrede met God gegeven heeft. Hij heeft ook vrede gebracht door zowel Jood als heiden in Hem te verzoenen.

We zijn dankbaar voor de redding die we hebben ontvangen door het Joodse volk, die ons de Bijbel, de Heiland en het evangelie hebben gegeven

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech ha'olam, shehakol nihiya bed'varo.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, door wiens woord alles ontstaan is.

[Iedereen eet het (stukje) ei]

10. Het diner

Het is een feest! (SULCHAN ORECH)

Het Koninkrijk van de Hemel wordt in de Bijbel vaak vergeleken met een feestmaal.

Er komt een tijd dat we het bruiloftsmaal van Jesjoea mogen gaan vieren met Hem.

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech ha'olam, shehakol nihiya bed'varo.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, door wiens woord alles ontstaan is.

[We eten de maaltijd]

(Tip: bewaar het toetje voor het einde de avond)

11. De Afikoman

Dit is Mijn lichaam wat voor jou gegeven werd!

We komen nu bij het voor ons bekende avondmaal gedeelte van de Sedermaaltijd.

Kinderen mogen nu de Afikoman gaan zoeken, de vinder ontvangt een kleine prijs!

[Kinderen gaan de Afikoman zoeken, ga pas verder als hij gevonden is...]

De Afikoman die is gebroken en weggestopt is in een wit servet en nu weer wordt verwijderd uit het witte linnen, is een symbool van het sterven, begraven en opstanding van Jesjoea.

De Afikoman, wat letterlijk betekent 'ik kom', is weer teruggekomen net zoals Jesjoea terug zal komen.

Laten we God danken dat de Messias is gekomen en dat Hij is opgestaan uit de dood en leeft!

En Hij nam brood en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het aan hen met de woorden: Dit is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt. Doe dat tot Mijn gedachtenis (Lukas 22 vers 19)

We ontvangen de Messias als we een stukje van de Afikoman eten.

Baruch ata Adonai Eloheinu, melech ha'olam, hamotzi lechem min ha'aretz.

Gezegend bent u, Heer onze God, Koning van het heelal, die brood uit de aarde voortbrengt.

[Deel stukjes van de Afikoman uit en eet]

We zingen Opwekking 469

12. De derde beker

Dit is Mijn bloed voor jou gegeven!

We vullen de bekers vanavond voor de derde keer.

[Iedereen schenkt wijn in zijn glas (1/3)]

Dit is de beker van Verlossing, het was deze beker, de beker die na het avondmaal gedronken werd die Jesjoea identificeerde als het nieuwe verbond in Zijn bloed.

Evenzo nam Hij ook de drinkbeker, na het gebruiken van de maaltijd, en zei: Deze drinkbeker is het nieuwe testament in Mijn bloed. Doe dat, zo dikwijls als u die drinkt, tot Mijn gedachtenis.

Want zo dikwijls als u dit brood eet en deze drinkbeker drinkt, verkondig de dood van de Heere, totdat Hij komt.

(1 Kor 11 vers 25 en 26)

Laten we nu allemaal de beker nemen zoals de Messias dat deed en de Vader danken voor het nieuwe verbond in Jesjoea's bloed!

Laten we de tijd nemen om God te danken voor redding door het bloed van Jesjoea.

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech ha'olam, boree pri hagafen.

Gezegend bent U, Heer onze God, Koning van het heelal, die de vrucht van de wijnstok heeft geschapen.

Dank u voor het nieuwe verbond in het bloed van uw zoon!

[Iedereen drinkt de wijn terwijl we leunen op de linkerarm]

We zingen Opwekking 315

13. De Beker van Elia

De uitstorting van de Heilige Geest

Een stoel aan de Seder-tafel in elk Joods huis is altijd leeg. Het is gereserveerd voor de profeet Elia. Op dit moment in de Seder wordt de beker van Elia gevuld en een kind gaat naar de deur en opent de deur om de profeet binnen te laten.

[Vul de beker van Elia. Ondertussen gaat een van de kinderen naar de deur om te kijken of Elia daar is. De deur wordt opengelaten.]

De Joden zeggen dat Elia eerst moet komen om de komst van de Messias aan te kondigen. Wie was er voordat Jesjoea kwam om de weg vrij te maken?

Voor Jesjoea's eerste komst, kwam Johannes de Doper in de geest en kracht van Elia om de weg voor Hem te bereiden. Toen hij Jesjoea zag, zei hij tegen de mensen:

De volgende dag zag Johannes Jesjoea naar zich toe komen en hij zei: Zie het Lam van God, Dat de zonde van de wereld wegneemt! Hij is het van Wie ik gezegd heb: Na mij komt een Man Die voor mij geworden is, want Hij was er eerder dan ik. En ik kende Hem niet, maar opdat Hij aan Israël geopenbaard zou worden, daarom ben ik gekomen om te dopen met het water.

(Johannes 1 vers 29 t/m 31)

14. De vierde beker

De beker van aanbidding

Laten we allemaal de vierde beker (1/3) inschenken.

[Iedereen schenkt voor de vierde keer wijn in zijn glas]

De vierde beker is de Beker van Lofprijzing die de laatste belofte van God symboliseert:

Want de Heere Zelf zal met een geroep, met de stem van een aartsengel en met een bazuin van God neerdalen uit de hemel. En de doden die in Christus zijn, zullen eerst opstaan. Daarna zullen wij, de levenden die overgebleven zijn, samen met hen opgenomen worden in de wolken, naar een ontmoeting met de Heere in de lucht. En zo zullen wij altijd bij de Heere zijn. Zo dan, troost elkaar met deze woorden. (1 Thessalonicenzen 4 vers 16 t/m 18)

De redding van Israël is verzegeld in het bloed van Jesjoea.

We zijn in afwachting van de glorieuze toekomst in Gods koninkrijk wanneer heel Israël wordt gered en we allemaal aan een tafel zullen zitten tijdens het feest in het Nieuwe Jeruzalem en de beker opnieuw zullen drinken met Jesjoea. Laten we nu opstaan en de vierde beker drinken, de Beker van Lofprijzing!

Baruch ata Adonai Eloheinu, Melech ha'olam, boree pri hagafen.

Gezegend bent U, Heer onze God, Koning van het heelal, die de vrucht van de wijnstok heeft geschapen.

[Iedereen drinkt staande de vierde beker]

***HEEL ISRAËL ZAL WORDEN GERED!
HEEL ISRAËL ZAL WORDEN GERED!
HEEL ISRAËL ZAL WORDEN GERED!***

We zingen staande: *Worthy is the Lamb*

15. Volgend jaar in Jeruzalem

Bid voor de vrede van Jeruzalem

De Joden vieren het Pesach ieder jaar in Jeruzalem. Aan het eind van het Pesach zeggen ze:

Lesjana Haba'a biroesjalajiem!

Volgend jaar in Jeruzalem!

We zingen Opwekking 744

Feest van de Ongezuurde broden

Vanavond begint ook het feest van de ongezuurde broden. Zeven dagen eten we niets waar gist in zit, of wat gerezen is en denken we na over 'gist', de zonde in ons eigen leven.

Feest der Eerstelingen

Zondag vieren we het feest der eerstelingen. Op dit feest bracht men vroeger de eerstelingen van de oogst naar de Tempel als dankoffer aan de Heer, als symbool voor alles wat nog komen zou.

Op deze dag werd Jesjoea de Éersteling die opstond uit de dood. Hij heeft de losprijs betaald. Hij heeft de dood overwonnen,

[We zingen samen een lied bijvoorbeeld het lied 'Jezus overwinnaar']

Waar U verschijnt wordt alles nieuw

Want U bevrijdt en geeft leven

Elke storm verstilt door de klank van Uw stem

Alles buigt voor Koning Jezus

U bent de Held die voor ons strijdt

U baant de weg van overwinning

Elke vijand vlucht, ieder bolwerk valt neer

Naam boven alle namen, hoogste Heer

Voor eeuwig is Uw heerschappij

Uw troon staat onwankelbaar

***Ongeëvenaarde kracht ligt in Uw grote Naam
Jezus, Overwinnaar***

***De duisternis licht op door U
De duivel is door U verslagen
Dood, waar is je macht? Waar is je prikkel gebleven?
Jezus leeft en ik zal leven!***

***De schepping knielt in diepst ontzag
De hemel juicht voor onze Koning
En de machten van de hel weten wie er regeert
Naam boven alle namen, hoogste Heer***

***Voor eeuwig is Uw heerschappij
Uw troon staat onwankelbaar
Ongeëvenaarde kracht ligt in Uw grote Naam
Jezus, Overwinnaar***

***Voor eeuwig is Uw heerschappij
Uw troon staat onwankelbaar
Ongeëvenaarde kracht ligt in Uw grote Naam
Jezus, Overwinnaar
Naam boven alle namen
Naam boven alle namen
Naam boven alle namen***

[We gaan de Haggada afsluiten, de leider geeft de zegen:]

De HEERE zegene u en behoede u! De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig! De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u Zijn vrede (Shalom)!

(Toetje!)